

غیبت تحلیل جنسیتی در پژوهش‌های کیفیت زندگی شهری ایران

سمانه ابراهیم‌پور*

چکیده

با توجه به تفاوت‌های پذیرفته‌شده زنان و مردان و روابط جنسیتی متأثر از ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی جوامع انتظار می‌رود که کیفیت زندگی زنان تحت تأثیر این عوامل متفاوت با مردان باشد. تنها منبع قابل اعتماد برای تأیید درستی یا نادرستی این انتظار یافته‌های پژوهش‌های علمی است. هدف این مقاله بررسی وجود تحلیل‌های جنسیتی در مطالعات کیفیت زندگی در ایران است. روش تحقیق، کتابخانه‌ای و مطالعه اسنادی بوده و برای تحلیل محتوای مقالات از تحلیل درونی استفاده شده است. در این زمینه فصلنامه‌های علمی-پژوهشی فارسی‌زبان در سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۶ در حوزه‌های مختلف علمی بررسی شده‌اند. جست‌وجوها در پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و پایگاه نشریات علمی-پژوهشی با استفاده از کلمه کلیدی «کیفیت زندگی» انجام شده است. معیار انتخاب مقالات نیز موضوعات مرتبط با «کیفیت زندگی شهری» بوده است.

در مجموع، ۹۸ مقاله با عنوان کیفیت زندگی به دست آمد. بررسی حوزه‌های علمی این مقالات نشان می‌دهد که بیشتر پژوهشگران مطالعات شهری به این موضوع علاقه داشته و پژوهشگران سایر حوزه‌ها کمتر به تحقیق درباره این موضوع پرداخته‌اند. همچنین مروری بر محتوای نتایج این دسته از مقالات حاکی از آن است که ۵ مقاله اثر جنس بر کیفیت زندگی را گزارش کرده‌اند و فقط یک مقاله به ارزیابی شاخص‌های فردی-اجتماعی کیفیت زندگی زنان و مردان و مقایسه دیدگاه‌های آنان درباره کیفیت فضاهای شهری پرداخته است. به‌طور کلی می‌توان بیان کرد علاوه بر اینکه تمرکز پژوهش‌ها درباره موضوعات کالبدی و محیطی شهرهاست و کیفیت زندگی در سایر حوزه‌ها و موضوعات علمی مغفول مانده، در همین تعداد پژوهش‌ها نیز کیفیت زندگی شهری زنان و مسائل آنان دیده نشده و پژوهش‌های بیش از یک دهه فاقد تحلیل جنسیتی است.

کلیدواژه‌ها

کیفیت زندگی شهری، جنسیت، فصلنامه‌های علمی، زنان، ایران

Absence of Gender Analysis in Urban Quality of Life Studies in Iran

Samaneh Ebrahimpour

Abstract

With regard to accepted differences between women and men, and gender relations affected by social and cultural context of communities, different quality of life is expected. The only reliable source to examine validity of this expectation is to review articles in scientific journals published in Iran. The aim of this paper is to look for gender analysis in quality of life articles. Journals are the main documents and content analysis is applied. Searches are carried out with the keyword of "quality of life" in scientific journals of different fields (in Farsi) in the period of 2001- 2017 (1380- 1396).

In total, 98 papers found with quality of life title. These articles were published in different scientific fields and review shows researchers mostly in urban studies have been interested in this domain. Five papers reported the effects of gender on quality of life and only one paper evaluated men and women's individual/ social indices and compared their viewpoints on quality of life in urban spaces. In general, the focus of

researches are on physical and environmental issues of the cities and other scientific fields have neglected studies on quality of life. In addition, in the limited number of articles women's quality of life and their problems are ignored. Therefore, it seems gender analysis is absent in the last decade's researches and published articles.

Keyword

Urban Quality of Life, Gender, Scientific Journals, Women, Iran